YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

10 päivänä joulukuuta 2002 *

Asiassa C-312/00 P,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. van der Hauwaert ja L. Visaggio, joita avustaa avvocato A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (neljäs jaosto) yhdistetyissä asioissa T-79/96, T-260/97 ja T-117/98, Camar ja Tico vastaan komissio ja neuvosto, 8.6.2000 antaman tuomion (Kok. 2000, s. II-2193) kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ja jossa vastapuolina ja muina asianosaisina ovat

Camar Srl, kotipaikka Firenze (Italia), edustajinaan avvocato W. Viscardini Donà, avvocato M. Paolin ja avvocato S. Donà, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa
asioissa T-79/96, T-260/97 ja T-117/98,

Tico Srl, kotipaikka Padova (Italia), edustajinaan avvocato W. Viscardini Donà, avvocato M. Paolin ja avvocato S. Donà, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa asiassa T-117/98,

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään F. Ruggeri Laderchi, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa asiassa T-260/97,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään C. Vasak ja G. de Bergues, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa asioissa T-79/96 ja T-260/97,

ja

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, jota avustaa avvocato dello Stato F. Quadri, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa asiassa T-79/96,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen (esittelevä tuomari) ja C. W. A. Timmermans, sekä tuomarit C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann, V. Skouris, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues ja A. Rosas,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.4.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on yhteisöjen tuomioistuimeen 17.8.2000 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-79/96, T-260/97 ja T-117/98, Camar ja Tico vastaan komissio ja neuvosto, 8.6.2000 antamaan tuomioon (Kok. 2000, s. II-2193; jäljempänä valituksenalainen tuomio) vaatien tuomion kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa esittänyt asiaa koskevat oikeussäännöt seuraavasti:

"1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) korvattiin aikaisemmat kansalliset järjestelmät kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevalla yhteisellä järjestelmällä. Tässä asetuksessa, sellaisena kuin se oli voimassa käsiteltävinä oleviin asioihin liittyvien tosiseikkojen aikaan, säädettiin kolmansista maista ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (AKT-maat) lähtöisin oleville banaaneille vahvistettavasta vuosittaisesta tariffikiintiöstä. Kyseisen asetuksen 15 artiklassa, josta tuli 15 a artikla sen jälkeen, kun sitä muutettiin maatalousalalla Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanemiseksi tarvittavista mukautuksista ja siirtymäjärjestelyistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annetulla neuvoston asetuksella (EY)

N:o 3290/94 (EYVL L 349, s. 105), eroteltiin 'perinteiset AKT-banaanit' ja 'muut kuin perinteiset AKT-banaanit' sen mukaan, kuuluvatko ne niihin asetuksen N:o 404/93 liitteessä vahvistettuihin määriin, jotka on perinteisesti tuotu AKT-maista yhteisöön. Somalian osalta 'perinteisen tuonnin' määräksi oli vahvistettu 60 000 tonnia.

2 Asetuksen N:o 404/93 (sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 3290/94) 18 artiklan 1 kohdassa vahvistettiin kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnin tariffikiintiöksi 2,1 miljoonaa tonnia (nettopaino) vuodelle 1994 ja 2,2 miljoonaa tonnia (nettopaino) seuraaville vuosille. Tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin maksu, joka oli 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta. Lisäksi 18 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädettiin, että tariffikiintiön ulkopuolella tapahtuvasta tuonnista, olipa kyse muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tai kolmansien maiden banaanien tuonnista, perittiin yhteisen tullitariffin perusteella laskettu maksu.

3 Mainitulla tavalla vahvistettu tariffikiintiö jaettiin asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa siten, että 66,5 prosenttia vahvistettiin sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka) ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka olivat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan vuoden 1993 toisen vuosipuoliskon aikana kukin toimija sai todistukset vuosina 1989—1991 kaupan pidetyn vuosittaisen keskimäärän puolikkaan perusteella.

5 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 4 kohdassa säädettiin, että tilanteessa, jossa tariffikiintiötä korotettaisiin, käytettävissä oleva lisämäärä jaettaisiin mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille toimijoiden luokille.

6 Asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan yhteisön tuotannosta ja kulutuksesta sekä tuonnista ja viennistä oli laadittava arvio vuosittain. Arviota voitiin tarkistaa markkinointivuoden aikana tarvittaessa ja erityisesti tuotanto- tai tuontiedellytyksiin vaikuttavien erityisolojen vaikutusten huomioon ottamiseksi. Tässä tapauksessa 18 artiklassa säädettyä tariffikiintiötä mukautettiin 27 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

7 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädettiin mahdollisuudesta korottaa kiintiötä 16 artiklassa tarkoitetun arvion perusteella, ja siinä viitattiin kyseistä korotusta koskevan menettelyn osalta asetuksen 27 artiklaan.

8 Mainitun asetuksen 20 artiklassa annettiin komissiolle toimivalta antaa ja tarkistaa 16 artiklassa tarkoitettu arvio ja antaa yhteisön ja kolmansien maiden välistä kaupankäyntiä koskevat yksityiskohtaiset säännöt muun muassa todistusten antamista, niiden voimassaoloaikaa ja niiden siirrettävyyden edellytyksiä koskevien lisätoimenpiteiden osalta.

9 Asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa säädettiin seuraavaa:

'Jos heinäkuusta 1993 alkaen on tarpeen helpottaa erityistoimenpiteillä siirtymistä ennen tämän asetuksen voimaantuloa olevista järjestelmistä tämän asetuksen järjestelmään, erityisesti merkittävien vaikeuksien voittamiseksi, komissio toteuttaa kaikki tarpeellisina pitämänsä siirtymätoimenpiteet 27 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.'

10 Saman asetuksen 27 artiklassa, joka mainittiin muun muassa 16, 18 ja 30 artiklassa, komissiolle annettiin toimivalta päättää asetuksen täytäntöönpanoa koskevista toimenpiteistä niin kutsuttua hallintokomiteamenettelyä käyttäen.

11 Banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä oli käsiteltävänä oleviin asioihin liittyvien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan säädetty 10.6.1993 annetulla komission asetuksella N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6). Kyseisen asetuksen 4 ja 5 artiklan mukaan tariffikiintiö jaettiin A-luokan toimijoiden välillä (66,5 prosenttia) niiden kolmansien maiden banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien määrien perusteella, joita kyseiset toimijat olivat pitäneet kaupan sitä vuotta, jolle tariffikiintiö oli vahvistettu, edeltävää vuotta edeltäneiden kolmen vuoden aikana. Tariffikiintiö jaettiin B-luokan toimijoiden (30 prosenttia) välillä puolestaan niiden yhteisön banaanien tai perinteisten AKT-banaanien määrien perusteella, joita oli pidetty kaupan sellaisen viiteajanjakson aikana, joka oli laskettu samalla tavalla kuin A-luokan viiteajanjakso.

12 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja asetuksen N:o 1442/93 4 ja 5 artiklan säännösten nojalla viiteajanjakso siirtyi vuosittain vuodella eteenpäin. Tästä seurasi, että kun vuonna 1993 tapahtuvan

viennin osalta viiteajanjakso kattoi vuodet 1989, 1990 ja 1991, vuonna 1997 se kattoi vuodet 1993, 1994 ja 1995.

— —

15 Komissio antoi useita asetuksia vuosina 1994—1996 sen jälkeen, kun trooppiset hirmumyrskyt Debbie, Iris, Luis ja Marilyn olivat vahingoittaneet Martiniquen, Guadeloupen, Saint Vincentin ja Grenadiinien, Saint Lucian ja Dominican banaanitarhoja [banaanien tuontia koskevan tariffikiintiön lisämäärän poikkeuksellisesta myöntämisestä vuodeksi 1994, vuoden 1995 ensimmäiseksi vuosineljännekseksi ja vuoden 1995 toiseksi vuosineljännekseksi hirmumyrsky Debbien johdosta 16.11.1994, 7.3.1995 ja 23.5.1995 annetut komission asetukset N:o 2791/94, N:o 510/95 ja N:o 1163/95 (EYVL L 296, s. 33; EYVL L 51, s. 8 ja EYVL L 117, s. 12); banaanien tuontia koskevan tariffikiintiön lisämäärän poikkeuksellisesta myöntämisestä vuoden 1995 neljänneksi vuosineljännekseksi, vuoden 1996 ensimmäiseksi vuosineljännekseksi ja vuoden 1996 toiseksi vuosineljännekseksi hirmumyrskyjen Iriksen, Luisin ja Marilynin johdosta 6.10.1995, 25.1.1996 ja 3.5.1996 annetut komission asetukset N:o 2358/95, N:o 127/96 ja N:o 822/96 (EYVL L 241, s. 5; EYVL L 20, s. 17 ja EYVL L 111, s. 7)]. Näillä asetuksilla oli päätetty tariffikiintiön korotuksesta ja annettu yksityiskohtaiset säännöt kyseisen lisämäärän jakamisesta niiden toimijoiden välillä, jotka edustivat ryhmittymänä tai suoraan niitä banaanintuottajia, joille kyseiset hirmumyrskyt olivat aiheuttaneet vahinkoja. Kyseiset jakosäännöt poikkesivat siitä perusteesta, josta oli säädetty asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 4 kohdassa.

16 Komissio antoi kyseiset asetukset asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan ja 20 ja 30 artiklan perusteella.

17 Asetusten antaminen perusteltiin korostamalla sitä, että kyseiset trooppiset hirmumyrskyt olivat aiheuttaneet merkittäviä vahinkoja Martiniquen ja Guadeloupen yhteisön alueilla sekä Saint Vincentin ja Grenadiinien, Saint Lucian ja Dominican AKT-maissa, että nämä poikkeukselliset olosuhteet vaikuttaisivat vahingoittuneiden alueiden tuotantoon useiden kuukausien ajan, että ne vaikuttaisivat tuntuvasti tuontiin ja yhteisön markkinoille suunnattuihin toimituksiin ja että tämä saattaisi merkitä huomattavaa markkinahintojen nousua tietyillä yhteisön alueilla.

18 Asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdassa säädetyn tariffikiintiön korotusjärjestelmän osalta komissio totesi kyseisten asetusten neljännessä perustelukappaleessa seuraavaa:

'Tariffikiintiön mukauttamisen avulla olisi voitava varmistaa riittävät toimitukset yhteisön markkinoille — — ja maksaa korvaus toimijoille, jotka edustavat ryhmittymänä tai suoraan vahinkoja kärsineitä banaanintuottajia, jotka kaiken lisäksi ovat vaarassa menettää pysyvästi perinteiset markkinansa yhteisön markkinoilla, jos asianmukaisia toimenpiteitä ei toteuteta.'

19 Viidennessä perustelukappaleessa komissio totesi seuraavaa:

'Toteutettavien toimenpiteiden on oltava asetuksen — — N:o 404/93 30 artiklan mukaisesti luonteeltaan erityisiä ja tilapäisiä; ennen uuden yhteisen markkinajärjestelyn voimaantuloa 1 päivänä heinäkuuta 1993 olemassa olleisiin kansallisiin markkinajärjestelyihin kuului toimenpiteitä, joilla

varmistettiin pakottavissa tapauksissa tai edellä mainittujen hirmumyrskyjen kaltaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa markkinoiden hankinta muilta tavarantoimittajilta, kuitenkin niin, että kyseisten poikkeuksellisten tapausten uhriksi joutuneiden toimijoiden edut turvattiin.'"

Oikeudenkäyntiin johtaneet tosiseikat

3 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisessa tuomiossa oikeudenkäyntiin johtaneista tosiseikoista seuraavaa:

"20 Italialainen sijoituskonserni De Nadai perusti vuonna 1983 kantajan eli Camar Srl:n tuomaan Somaliasta peräisin olevia banaaneja Italiaan. Vuoteen 1994 asti se oli ainoa ja vuoteen 1997 asti merkittävin tällaisten banaanien tuoja.

21 Banaaninviljely Somaliassa saavutti vuosina 1984—1990 parhaan kehitysvaiheensa 90 000—100 000 tonnin vuosituotannolla. Osa tästä tuotannosta tuotiin Eurooppaan (51 921 tonnia vuonna 1988, 59 388 tonnia vuonna 1989 ja 57 785 tonnia vuonna 1990), ja Camar toi näitä banaaneja erityisesti Italiaan (45 130 tonnia vuonna 1990).

22 Somaliassa syttyi 31.12.1990 sisällissota, joka keskeytti Camarin tavanomaisen tuonnin.

23 Camar jatkoi toimituksia Italian markkinoille tämän sodan alusta aina siihen asti, kun yhteinen markkinajärjestely tuli voimaan vuoden 1993 heinäkuussa hankkimalla banaanit tietyistä AKT-maista, Kamerunista ja Sous-le-Vent-saarilta sekä tietyistä kolmansista maista, joista se oli tuonut banaaneja jo vuodesta 1988 lähtien.

24 Camar sai vuoden 1993 heinäkuusta, jolloin yhteinen markkinajärjestely otettiin käyttöön, vuoden 1997 loppuun A-luokan todistuksia (4 008,521 tonnia vuonna 1993, 8 048,691 tonnia vuonna 1994, 3 423,761 tonnia vuonna 1995 ja 5 312,671 tonnia vuonna 1996) ja B-luokan todistuksia (5 622,938 tonnia vuonna 1993, 10 739,088 tonnia vuonna 1994, 6 075,934 tonnia vuonna 1995 ja 2 948,596 tonnia vuonna 1996). Vuonna 1997 Camar sai A-luokan tuontitodistuksia 7 545,723 tonnin määrälle ja B-luokan tuontitodistuksia 2 140,718 tonnin määrälle.

25 Tämän ajanjakson aikana kantajan Somaliasta tuomat banaanimäärät kasvoivat vuonna 1993 noin 482 tonniin, 1 321 tonniin vuonna 1994, 14 140 tonniin vuonna 1995 ja 15 780 tonniin vuonna 1996. Somalialaisten banaanien arvioitu tuotantomäärä vuodelle 1997 oli noin 60 000 tonnia, mutta vaikeiden sääolojen ja muun toimivan sataman kuin Mogadishun sataman puuttuessa Somaliasta lähtöisin oleva vienti rajoittui 21 599 tonniin, joista Camar piti kaupan 12 000 tonnia.

— —

27 Yhteisen markkinajärjestelyn voimaantulon jälkeen Camar vaati useaan otteeseen komission virkamiehiä korottamaan kolmansien maiden banaanien kiintiötä määrällä, joka vastaa asetuksessa N:o 404/93 säädetyn somalialaisten banaanien perinteisen määrän (60 000 tonnia) ja niiden määrien

erotusta, jotka Camar todella toi tai saattoi tuoda yhteisöön, ja myöntämään sille näiden määrien erotusta vastaavat todistukset. Kantaja vetosi tässä yhteydessä ennakkotapauksena niihin toimenpiteisiin, jotka komissio oli toteuttanut pyörremyrskyjen Debbie, Iris, Luis ja Marilyn takia."

Kanteet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

Asia T-79/96

4 Asiassa T-79/96 Camar Srl (jäljempänä Camar) vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toteamaan, että komissio on rikkonut asetuksen N:o 404/93 30 artiklaa ja EY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohtaa (josta on muutettuna tullut EY 34 artiklan 2 kohta), koska se ei ole toteuttanut vuodeksi 1996 tarvittavia toimenpiteitä, jotta kantaja olisi voinut ratkaista sille Somalian kriisistä aiheutuneet toimitusongelmat, vaikka kantaja oli kehottanut komissiota näihin toimenpiteisiin EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 232 artiklan toinen kohta) mukaisesti vireille pannussa laiminlyöntiä koskevassa menettelyssä. Camar vaati lisäksi komission velvoittamista korvaamaan sille tästä laiminlyönnistä aiheutuneet vahingot.

5 Camar vetosi laiminlyöntikanteensa tueksi kahteen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski laiminlyöntiä ryhtyä asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa edellytettyihin toimenpiteisiin eri kansallisista järjestelmistä tällä asetuksella toteutettuun yhteiseen markkinajärjestelyyn siirtymisen helpottamiseksi ja toinen koski komission laiminlyöntiä toimia siihen kohdistuvan velvoitteen mukaisesti syrjintäkiellon periaatteen perusteella niihin toimijoihin nähden, jotka olivat perinteisesti pitäneet kaupan banaaneja, jotka olivat peräisin tietyistä AKT-maista ja tietyiltä Ranskan merentakaisilta alueilta, joita trooppiset hirmumyrskyt olivat koetelleet.

Asia T-260/97

6 Asiassa T-260/97 Camar vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan 17.7.1997 tehdyn komission päätöksen, jolla komissio oli hylännyt kantajan vaatimuksen siitä, että sille myönnettävät tuontitodistukset banaanien tuomiseksi B-luokan toimijana muista kolmansista maista kuin perinteisistä AKT-maista vuodeksi 1997 ja sitä seuraaviksi vuosiksi sen normaalien viitemäärien palauttamiseen asti määritettäisiin asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaisesti niiden banaanimäärien perusteella, jotka se oli pitänyt kaupan vuosina 1988—1990 (jäljempänä 17.7.1997 tehty päätös). Lisäksi Camar vaati komission velvoittamista korvaamaan tämän päätöksen vuoksi aiheutuneet ja myöhemmin aiheutuvat vahingot. Toissijaisesti Camar vaati, että neuvosto velvoitetaan korvaamaan sen vahingot, koska neuvosto ei ole ryhtynyt asetuksen N:o 404/93 mukaisiin erityistoimiin, joiden avulla voitaisiin selvitä sellaisista tilanteista, jollaiseen Camar on joutunut.

7 Camar vetosi kumoamisvaatimuksensa tueksi useisiin kanneperusteisiin, joista kolme ensimmäistä perustuvat asetuksen N:o 404/93 30 artiklan rikkomiseen sen virheellisen tulkinnan, tosiseikkojen virheellisen arvioinnin ja harkintavallan väärinkäytön vuoksi.

8 Neuvostoon kohdistamansa vahingonkorvausvaatimuksen tueksi Camar väitti, että mikäli komissiolla ei voida todeta olleen tarvittavaa toimivaltaa Camaria koskevan tapauksen ratkaisemiseksi, tästä on katsottava seuraavan, että asetusta N:o 404/93 on pidettävä lainvastaisena sen jättämän oikeusaukon vuoksi.

Asia T-117/98

9 Asiassa T-117/98 Camar ja Tico Srl (jäljempänä Tico) vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan 23.4.1998 tehdyn komission päätöksen, jolla komissio oli hylännyt niiden vaatimuksen vuoden 1998 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen tariffikiintiöiden mukauttamisesta asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla ottamalla huomioon vuoden 1996 tuonnit Somaliasta, koska somalialaisten banaanien saatavissa olevan määrän väheneminen johtui El Niño -nimellä tunnetusta sääilmiöstä, joka oli vahingoittanut Somalian banaaniviljelyksiä lokakuusta 1997 tammikuuhun 1998. Camar ja Tico vaativat lisäksi, että komissio velvoitetaan korvaamaan niiden tämän päätöksen vuoksi kärsimät vahingot.

10 Kumoamiskanteensa tueksi Camar ja Tico vetosivat neljään kanneperusteeseen, joista kolme koski asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan rikkomista siten, että komissio oli ensinnäkin rikkonut tämän artiklan soveltamisedellytyksiä, toiseksi laiminlyönyt tässä artiklassa tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutusten arvioimisen ja kolmanneksi laiminlyönyt aloittaa mainitun asetuksen 27 artiklassa säädetyn menettelyn.

Valituksenalainen tuomio

Tuomiolauselma

11 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi seuraavan tuomiolauselman:

"1) Asiassa T-79/96 komissio on jättänyt täyttämättä banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston ase-

tuksen (ETY) N:o 404/93 30 artiklan mukaiset velvoitteensa, koska se ei ole kantajan osalta toteuttanut kyseisessä artiklassa tarkoitettuja tarpeellisia toimenpiteitä.

2) Asiassa T-260/97 17.7.1997 tehty komission päätös, jolla on hylätty asetuksen N:o 404/93 30 artiklaan perustuva kantajan hakemus, kumotaan.

3) Asiassa T-117/98 23.4.1998 tehty komission päätös, jolla on hylätty asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohtaan perustuva kantajien hakemus, kumotaan.

4) Asioissa T-79/96 ja T-117/98 vahingonkorvauskanne jätetään tutkimatta.

5) Asiassa T-260/97 komissio velvoitetaan korvaamaan se vahinko, joka kantajalle on aiheutunut 17.7.1997 tehdystä päätöksestä, jolla on hylätty asetuksen N:o 404/93 30 artiklaan perustuva kantajan hakemus.

Asianosaiset ilmoittavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuden kuukauden kuluessa tuomion julistamispäivästä sovintoratkaisulla päätetyt maksettavat määrät.

Ellei sovintoon päästä, asianosaiset esittävät tässä määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle käsityksensä siitä, mikä on korvattavan vahingon määrä.

6) Komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut asioissa T-79/96 ja T-117/98.

7) Komissio velvoitetaan korvaamaan 90 prosenttia oikeudenkäyntikuluista asiassa T-260/97.

8) Neuvosto velvoitetaan korvaamaan 10 prosenttia oikeudenkäyntikuluista asiassa T-260/97.

9) Italian tasavalta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan."

12 Komission tekemästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 85 artiklan mukaisesta hakemuksesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisi 6.12.2000 antamallaan määräyksellä Camarin asioissa T-79/96 ja T-260/97 vireillepanemiin välitoimimenettelyihin liittyvät oikeudenkäyntikulut seuraavasti:

"1) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Camarin oikeudenkäyntikulut asiassa T-79/96 R.

2) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-260/97 R, ja se velvoitetaan korvaamaan 90 prosenttia Camarin oikeudenkäyntikuluista samassa asiassa.

3) Neuvosto vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-260/97 R.

4) Camar vastaa 10 prosentista sille asiassa T-260/97 R aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

5) Italian tasavalta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-79/96 R.

6) Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-260/97 R."

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 77 artiklan b alakohdan mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 7.2.2001 antamallaan määräyksellä lykätä asian T-260/97 käsittelyä, kunnes nyt käsiteltävänä olevassa muutoksenhakuasiassa julistetaan lopullisen ratkaisun sisältävä yhteisöjen tuomioistuimen tuomio.

Perustelut asioissa T-79/96 ja T-260/97

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi asioiden T-79/96 ja T-260/97 osalta valituksenalaisen tuomion 102 kohdassa ensimmäiseksi, että Camar vaati sekä laiminlyöntikanteessaan (T-79/96) että kumoamiskanteessaan (T-260/97) sitä toteamaan, että komissio oli jättänyt täyttämättä asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaisen toimimisvelvoitteensa ensimmäisessä tapauksessa jättämällä toimimatta ja toisessa kieltäytymällä siitä nimenomaisesti. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti tutkia kyseistä artiklaa koskevat kanneperusteet yhdessä.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 138 kohdassa ensinnäkin, että yhteisöjen tuomioistuin oli jo ratkaissut kysymyksen asetuksen N:o 404/93 30 artiklan tulkinnasta asiassa C-68/95, T. Port, 26.11.1996 annetussa tuomiossa (Kok. 1996, s. I-6065). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa, ettei ollut kiistetty sitä, että Camarin vaikeudet eivät johtuneet sen toiminnasta ennen asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa, ja katsoi sen vuoksi edellä mainitussa asiassa T. Port annetun tuomion 36 ja 38 kohta huomioon ottaen, että sen 30 artiklan soveltamisedellytysten voitiin katsoa täyttyvän käsiteltävänä olevassa asiassa, jos Camarille oli aiheutunut vaikeuksia, jotka liittyivät siirtymiseen kansallisesta järjestelmästä yhteisön järjestelmään, ja jos tällaisten vaikeuksien ratkaiseminen edellytti komission toimintaa.

16 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa erityisesti seuraavaa:

"Niiden hankintavaikeuksien osalta, joihin kantaja on vedonnut, on ensinnäkin todettava, että asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa edeltänyt Italian järjestelmä oli banaanien hankintalähteiden mahdollisen korvaamisen osalta huomattavasti joustavampi kuin yhteisön järjestelmä. Kuten kantaja korostaa, Italian järjestelmässä sallittiin AKT-banaanien tuonti tullitta ilman määrällisiä rajoituksia, mitä komissiokaan ei kiistä. Vaikka Italian järjestelmässä säädettiin kolmansien maiden banaanien tuonnille määrällinen kiintiö, toimijat saattoivat käyttää tätä kiintiötä hyväkseen ilman, että aikaisempina vuosina tuotujen banaanien määriä tai alkuperää olisi otettu huomioon. Asetuksella N:o 404/93 käyttöön otetussa banaanialan yhteisessä markkinajärjestelyssä sitä vastoin säädetään toisaalta, että AKT-banaaneja voidaan tuoda yhteisön markkinoille tullitta ainoastaan siihen saakka, kunnes perinteiset määrät tai tariffikiintiö ovat täyttyneet, ja toisaalta, että kukin toimija voi saada tuontitodistuksia ainoastaan banaanien alkuperän mukaan (yhteisö, perinteiset AKT-maat, kolmannet maat ja muut kuin perinteiset AKT-maat) ja viiteajanjaksona tuotujen määrien keskimäärän perusteella. On todettava, että yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotto merkitsi niiden tuontimahdollisuuksien rajoittamista, joista oli säädetty asetusta N:o 404/93 edeltäneessä Italian säännöstössä."

17 Todettuaan valituksenalaisen tuomion 141 ja 142 kohdassa, että nimenomaan asetuksella N:o 404/93 käyttöön otetun järjestelmän vuoksi toimijan, joka menettää tavanomaiset yhteisön banaanien tai perinteisten AKT-banaanien toimittajansa, on vaikeaa korvata niitä muilla näiden banaanien toimittajilla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa toteamaan seuraavaa:

" — — vaikka banaanien hankintaa koskevat kantajan vaikeudet liittyvät Somaliassa vuoden 1990 lopussa alkaneeseen sisällissotaan, ne ovat välitön seuraus yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotosta, koska kyseinen järjestelmä on todellisuudessa aiheuttanut sen, että Camarilla aikaisemman Italian järjestelmän mukaan ollut mahdollisuus korvata somalialaisten banaanien vähentynyt tarjonta on objektiivisesti katsoen pienentynyt merkittävällä tavalla. Näillä vaikeuksilla on siten ollut vakavia seurauksia Camarin taloudellisen toiminnan elinkelpoisuuteen, ja ne ovat voineet vaarantaa tämän toiminnan jatkumisen. Kyseiset vaikeudet ovat siten olleet 'merkittäviä vaikeuksia', joiden vuoksi komissiolla on asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaan, sellaisena kuin kyseistä säännöstä on täsmennetty edellä mainitussa asiassa T. Port annetun tuomion 38 kohdassa, velvollisuus toteuttaa tarpeellisiksi katsotut toimenpiteet."

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 144—148 kohdassa, olivatko Camarin vaatimat toimenpiteet näiden vaikeuksien voittamiseksi välttämättömiä vai voitiinko vaikeudet voittaa muulla tavoin. Tältä osin se päätyi valituksenalaisen tuomion 149 kohdassa katsomaan, että komissio oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että Camar kykeni markkinoiden mukaisesti toimimalla voittamaan ne merkittävät vaikeudet, jotka siirtyminen Italian kansallisesta järjestelmästä yhteisön järjestelmään aiheutti. Se totesi tuomion samassa kohdassa, että itse asiassa se, että komissio olisi toteuttanut asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa tarkoitettuja siirtymätoimenpiteitä, olisi ollut ainoa keino, jolla olisi voitu vastata Camarille aiheutuneisiin vaikeuksiin.

19 Valituksenalaisen tuomion 150 ja 151 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi perustelujaan seuraavasti:

"150 Tätä päätelmää ei horjuta komission väite siitä, että asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut sitä edellä mainitussa asiassa T. Port annetussa tuomiossa, sille asetetaan velvollisuus toimia ainoastaan niissä tapauksissa, joissa banaanintuojille aiheutuu sellaisia vaikeuksia, jotka paitsi liittyvät erottamattomasti siirtymiseen kansallisesta järjestelmästä yhteisön järjestelmään, myös uhkaavat niiden toiminnan jatkumista.

151 On todettava, että edellä mainitun asiassa T. Port annetun tuomion 43 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että 30 artiklan perusteella komission 'edellytetään sääntelevän kohtuuttomia tilanteita, jotka johtuvat siitä, että kolmansista maista peräisin olevien banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuojat joutuvat niiden toiminnan jatkumista uhkaaviin vaikeuksiin'. Tätä toteamusta ei kuitenkaan voida ymmärtää siten, että komissiolla olisi velvollisuus toimia ainoastaan näissä tapauksissa. Tällainen tulkinta olisi toisaalta ristiriidassa 30 artiklan sanamuodon kanssa, jossa — kuten on jo korostettu — säädetään, että komissio toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet 'merkittävien vaikeuksien' voittamiseksi, ja se olisi yhteensoveltumaton hyvän hallinnon periaatteen ja ammattitoiminnan vapaan harjoittamisen suojelun periaatteen kanssa. Toisaalta viittaus toimijan toiminnan jatkumiseen kohdistuvaan vaaraan perustui ennakkoratkaisukysymyksen sanamuotoon (ks. em. asia T. Port, tuomion 23 kohta)."

20 Valituksenalaisen tuomion 152 ja 153 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kaikki nämä seikat huomioon ottaen asiassa T-79/96 esitetyn ensimmäisen kanneperusteen sekä asiassa T-260/97 esitetyistä kanneperusteista ensimmäisen, toisen ja kolmannen, joten muita kanneperusteita tutkimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi perustelluiksi Camarin kanteet, joissa vaadittiin asiassa T-76/96 sen toteamista, että komissio oli lainvastaisesti jättänyt ryhtymättä asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, ja asiassa T-260/97 sen toteamista, että 17.7.1997 tehty päätös oli lainvastainen.

21 Asiassa T-260/97 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi niin ikään perustelluksi komissioon kohdistetun vahingonkorvausvaatimuksen. Valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa se muistutti omasta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan hallintotoimien yhteydessä mitä tahansa oikeussääntöjen rikkomista on pidettävä sellaisena lainvastaisuutena, joka voi aiheuttaa yhteisön vahingonkorvausvastuun. Kyseisen tuomion 206 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että 17.7.1997 tehtyä päätöstä oli pidettävä hallintotoimena, vaikka se perustuikin asetuksen N:o 404/93 30 artiklaan, jossa tälle toimielimelle annetaan laaja harkintavalta, ja että koska mainittu päätös oli näin ollen tehty tämän säännöksen vastaisesti, yhteisön vastuun syntymistä koskeva ensimmäinen edellytys täyttyi.

22 Todettuaan, että muutkin tältä osin sovellettavat edellytykset täyttyivät ja että yhteisön vahingonkorvausvastuu oli näin ollen syntynyt komission menettelyn vuoksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 212 kohdassa, ettei neuvoston vastuusta, johon Camar oli vedonnut toissijaisesti, ollut tarpeen lausua.

Perustelut asiassa T-117/98

23 Asiassa T-117/98 esitetyn kumoamisvaatimuksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä johtuu, että jos, kuten tässä tapauksessa, komission kieltävä päätös koskee asetuksen antamista, oikeussubjektit voivat nostaa kyseisestä päätöksestä kumoamiskanteen vain, jos ne osoittavat, että kyseinen asetus olisi koskenut niitä suoraan ja erikseen, vaikkei sitä olisikaan osoitettu niille.

24 Sen kysymyksen osalta, olisiko asetus, jonka komissio on kieltäytynyt antamasta, koskenut Camaria ja Ticoa suoraan ja erikseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa seuraavaa:

" — — kyseinen asetus, joka ei täytäntöönpanonsa osalta olisi jättänyt kansallisille viranomaisille minkäänlaista harkintavaltaa, olisi koskenut kantajia sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erotetaan kaikista muista henkilöistä. Komissiolta vaaditut toimenpiteet koskivat nimittäin ylimääräisten tuontitodistusten antamista Somalian tulvista kärsineille toimijoille suhteessa niille aiheutuneeseen vahinkoon. Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että vuoteen 1997 asti Camar oli suurin Somaliasta peräisin olevien banaanien tuoja ja että vuoden 1997 neljännestä vuosineljänneksestä alkaen Tico syrjäytti tilapäisesti sen aseman. Saatavilla olevien somalialaisten banaanien määrien pienentyminen vuoden 1997 neljännen vuosineljänneksen ja vuoden 1998 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana vaikutti näin ollen merkittävästi kantajiin, jotka siten olisivat pääasiallisesti hyötyneet tariffikiintiön korotuksesta. Näin ollen on todettava, että komission kieltäytyminen mukauttamasta tariffikiintiötä ei vaikuttanut kantajiin samalla tavalla kuin mihin tahansa muuhun somalialaisten banaanien tuojaan, vaan se koski niitä sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erotetaan kaikista muista samoilla markkinoilla toimivista taloudellisista toimijoista."

25 Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 97 kohdassa, että asiassa T-117/98 esitetty kumoamisvaatimus on tutkittava.

26 Asiaa tutkiessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi aluksi valituksenalaisen tuomion 161 kohdassa, että Tico ja Camar vetosivat asiassa T-117/98 esitetyssä ensimmäisessä kanneperusteessa siihen, että vuoden 1997 viimeisen vuosineljänneksen ja vuoden 1998 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan soveltamisedellytykset täyttyivät, kun otetaan huomioon El Niño -nimellä tunnetun sääilmiön vaikutukset Somalian tuotantoon.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti valituksenalaisen tuomion 163 kohdassa, että erityisesti edellä mainitussa asiassa T. Port annetun tuomion 27 ja 31 kohdasta seuraa, että kahden edellytyksen on täytyttävä samanaikaisesti, jotta asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohtaa sovellettaisiin: toisaalta kyseessä on oltava sellainen erityistilanne, joka vaikuttaa yhteisön banaanien tuotantoon tai perinteisten AKT-banaanien tuontiin, ja toisaalta on oltava olemassa vaara siitä, että banaanitoimitukset yhteisön markkinoille jäävät puutteellisiksi.

28 Katsottuaan valituksenalaisen tuomion 164 kohdassa, että El Niño -nimellä tunnetun sääilmiön takia Somaliassa vuodesta 1997 vuoteen 1998 esiintyneet poikkeukselliset tulvat täyttivät asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan soveltamisen ensimmäisen edellytyksen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui toisen edellytyksen osalta seuraavaa:

"167 — — on aluksi todettava, ettei kantajien ole tarpeen näyttää toteen, että toimitukset yhteisön markkinoille olisivat todella olleet puutteellisia, vaan riittää, että ne osoittavat, että tällainen vaara oli olemassa. Kun kantajat totesivat — komission tätä kiistämättä — että vuoden 1997 viimeisen vuosineljänneksen ja vuoden 1998 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana somalialaisten banaanien tuonti väheni merkittävästi, ne esittivät näyttöä, joka tuki niiden väitteitä tällaisen vaaran olemassaolosta koko Italian markkinoiden osalta ja siten yhteisön markkinoiden merkittävän osan osalta. Komissio ei puolestaan ole esittänyt sellaista näyttöä, jonka avulla mainitut toteamukset voitaisiin kumota, koska vastauksenaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen se täsmensi, että yhteisön markkinoille suuntautuvien toimitusten voitiin vuonna 1997 katsoa olevan riittäviä, koska vuoteen 1996 verrattuna perinteisten AKT-banaanien tuonti väheni 94 000 tonnilla (josta Somaliasta peräisin olevien banaanien osuus oli 3 522 tonnia) ja yhteisön kysyntä kasvoi 86 000 tonnilla, mutta yhteisön tuotanto kasvoi noin 126 000 tonnilla ja tuonti kolmansista maista noin 64 000 tonnilla.

168 Ensinnäkin vuoden 1997 yhteisön banaanien tuotannosta on todettava, ettei komissio ole selittänyt, millä tavalla tällä kasvulla voitiin korvata somalialaisten banaanien tuonnin väheneminen vuonna 1998. Toiseksi kolmansista maista peräisin olevan tuonnin kasvusta vuonna 1997 verrattuna vuoteen 1996, on todettava, että komission itsensä toimittamista tiedoista ilmenee, että kyseinen tuonti ei vuonna 1997 täyttänyt arviossa vahvistettua tariffikiintiötä; näin ollen ei voida vahvistaa sitä, että ennusteisiin verrattuna olisi tapahtunut sellaista kasvua, jolla olisi voitu korvata mahdollinen toimitusten puutteellisuus.

169 Lisäksi on todettava, että jos — kuten vastaajan vastauksesta vaikuttaa käyvän ilmi — komissio on markkinoiden toimitusten puutteellisuutta vuonna 1998 koskevaa vaaraa arvioidessaan todella tukeutunut tietoihin, jotka koskevat yhteisön banaanien tuotantoa vuonna 1997, se on soveltanut asetuksen N:o 404/93 16 artiklaa virheellisesti. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo täsmentänyt edellä mainitussa asiassa T. Port antamassaan tuomiossa (31 kohta), yhteisön banaanien tuotannon kasvun, joka voidaan ottaa huomioon tietyn vuoden kuluessa tapahtuneen perinteisten AKT-banaanien tuonnin vähentymisen korvaamiseksi, on tapahduttava suhteessa samaa vuotta koskevaan arvioon eikä suhteessa edeltävän vuoden tuotantoon.

170 Lopuksi se, että komissio saa viikoittain tiedot banaanimarkkinoiden tilanteesta, kuten se on istunnossa myöntänyt, aiheuttaa sen, että on mahdotonta ymmärtää, miksei kyseinen toimielin ole koko menettelyn kuluessa missään vaiheessa toimittanut tietoja yhteisön markkinoiden toimituksista vuonna 1998 vastatakseen kantajien toteamuksiin. Koska komissio on tukeutunut ainoastaan vuotta 1997 koskeviin tietoihin, se on vahvistanut kantajien esittämää näyttöä vuoden 1998 markkinatilanteesta.

171 Edellä esitetystä seuraa, että myös toinen 16 artiklan 3 kohdan soveltamisedellytys täyttyy nyt esillä olevassa asiassa."

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi siten asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan soveltamisedellytysten rikkomista koskevan kanneperusteen ja totesi asiassa T-117/98 esitetyn kumoamisvaatimuksen perustelluksi tutkimatta muita kanneperusteita.

Muutoksenhaku

30 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— jättää asiassa T-79/96 nostetun kanteen tutkimatta

— hylkää asiassa T-260/97 nostetun kumoamis- ja vahingonkorvauskanteen perusteettomana

— jättää asiassa T-117/98 nostetun kanteen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa Camarin ja Ticon korvaamaan sekä tästä muutoksenhakumenettelystä että oikeudenkäynnistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

31 Camar ja Tico vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää komission valituksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Neuvosto vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— muuttaa valituksenalaista tuomiota

— velvoittaa Camarin ja Ticon korvaamaan neuvostolle sekä oikeudenkäynnistä ensimmäisessä oikeusasteessa, välitoimimenettelyistä että tästä muutoksenhakumenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

33 Ranskan tasavalta, joka oli väliintulijana tukenut komission vaatimuksia asiassa T-79/96 sekä komission ja neuvoston vaatimuksia asiassa T-260/97, vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— sen mukaisesti hylkää asioissa T-79/96 ja T-260/97 nostetut kanteet perusteettomina

— velvoittaa Camarin ja Ticon korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

34 Italian tasavalta, joka oli väliintulijana tukenut Camarin vaatimuksia asiassa T-79/96, vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää komission valituksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Valituksensa tueksi komissio esittää kolme valitusperustetta. Yksi näistä perusteista nojautuu siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisen kahta edellytystä, ja koskee asioita T-79/96 ja T-260/97. Kaksi muuta valitusperustetta, jotka liittyvät asiaan T-117/98, nojautuvat siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut sellaisen kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, joka koskee yleisesti sovellettavaan toimeen ryhtymisestä kieltäytymistä, ja toiseksi toista tämän tuomion 27 kohdassa mainituista asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan soveltamisen edellytyksistä.

Asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisen edellytykset (asiat T-79/96 ja T-260/97)

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

36 Komissio, jota Ranskan hallitus tukee tältä osin, katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltaminen edellyttää erityisesti kahden edellytyksen täyttymistä samanaikaisesti, nimittäin sitä, että asianomaisen yrityksen kohtaamat vaikeudet johtuvat entisestä kansallisesta järjestelmästä uuteen yhteisön järjestelmään siirtymisestä, ja toisaalta sitä, että nämä vaikeudet ovat omiaan vaarantamaan mainitun yrityksen toiminnan jatkumisen.

37 Näistä edellytyksistä ensimmäisen osalta komissio ja Ranskan hallitus arvostelevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa tyytynyt lausumaan, että asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa edeltänyt Italian järjestelmä oli banaanien hankintalähteiden mahdollisen korvaamisen osalta huomattavasti joustavampi kuin tällä asetuksella käyttöön otettu järjestelmä, tutkimatta ensiksi mainitun järjestelmän konkreettista vaikutusta Camarin asemaan ja etenkään sitä, olisiko se antanut mainitulle yritykselle mahdollisuuden selviytyä Somaliasta peräisin olevien banaanien tuontiin vuosina 1995 ja 1996 liittyneistä vaikeuksista.

38 Jälkimmäisen edellytyksen osalta komissio ja Ranskan hallitus väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 151 kohdassa virheellisesti katsonut, ettei asianomaisen yrityksen toiminnan jatkumisen vaarantuminen ole asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisen välttämätön edellytys ja että komissio on tämän säännöksen mukaan velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin, vaikkei sellaista uhkaa olisikaan. Ne nojautuvat tältä osin erityisesti edellä mainitussa asiassa T. Port annetun tuomion 43 kohtaan, jossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että "asetuksen [N:o 404/93] 30 artiklan mukaan komissiolla on mahdollisuus säännellä ja tarpeen mukaan

sen edellytetään sääntelevän kohtuuttomia tilanteita, jotka johtuvat siitä, että kolmansista maista peräisin olevien banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuojat joutuvat niiden toiminnan jatkumista uhkaaviin vaikeuksiin".

39 Komissio katsoo edellä todetusta seuraavan, ettei valituksenalaista tuomiota ole kumottava vain siltä osin kuin siinä on hyväksytty asioissa T-79/96 ja T-260/97 nostetut laiminlyönti- ja kumoamiskanteet, vaan myös siltä osin kuin siinä on asiassa T-260/97 velvoitettu komissio korvaamaan Camarille 17.7.1997 tehdyn päätöksen vuoksi aiheutunut vahinko. Viimeksi mainituilta osin komissio vetoaa siihen, että valituksenalaisen tuomion 206 kohdan sanamuodon mukaan komission vastuu johtuu siitä, että tämä päätös on tehty asetuksen N:o 404/93 30 artiklan vastaisesti. Koska tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, komissiolle ei myöskään ole syntynyt korvausvastuuta.

40 Myös neuvosto vaatii valituksenalaisen tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä katsotaan komission olevan vastuussa Camarin kärsimästä vahingosta. Tältä osin neuvosto katsoo yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (ks. asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 43—46 kohta) johtuvan, että se, onko toimen laittomuus sellaisenaan vahingonkorvausvastuun peruste vai onko osoitettava yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia perustavan oikeussäännön ilmeinen rikkominen, ei riipu siitä, onko toimi luonteeltaan yksittäinen vai yleinen, vaan siitä, millainen harkintavalta kyseisen toimen tekijällä on. Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon komissiolla asiassa oleva laaja harkintavalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei olisi pitänyt todeta valituksenalaisen tuomion 206 kohdassa, että 17.7.1997 tehdyn päätöksen lainvastaisuus riitti sellaisenaan synnyttämään yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun. Sen olisi pitänyt tutkia, merkitsikö tämä lainvastaisuus yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia perustavan oikeussäännön ilmeistä rikkomista.

41 Camar ja Tico sekä Italian hallitus katsovat, että komissio on väärässä väittäessään, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole tutkinut, olisiko aikaisempi kansallinen järjestelmä antanut Camarille mahdollisuuden selviytyä vuosina 1995 ja 1996 kohtaamistaan vaikeuksista. Lisäksi ne tulkitsevat toisin

edellä mainitussa asiassa T. Port annettua tuomiota, jonka 43 kohdan tarkoituksena ei niiden mukaan ollut osoittaa, että asianomaisten toimijoiden toiminnan jatkumista uhkaavan vaaran olemassaolo olisi yksi asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisen edellytyksistä, vaan erottaa toisistaan tämän asetuksen 30 artikla ja 16 artiklan 3 kohta. Tuomion tätä kohtaa on nimittäin luettava sen nimenomaisen kysymyksen kannalta, jonka kansallinen tuomioistuin oli tuossa tapauksessa esittänyt.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Asetuksen N:o 404/93 22. perustelukappaleesta ilmenee, että tämän asetuksen 30 artiklalla on tarkoitus selviytyä sisämarkkinoiden häiriöistä, joita banaanialan erilaisten kansallisten järjestelmien korvaaminen yhteisellä markkinajärjestelyllä saattaa aiheuttaa. Saman perustelukappaleen mukaan kyseisellä säännöksellä annetaan komissiolle mahdollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat siirtymätoimenpiteet yhteisen markkinajärjestelyn täytäntöönpanosta aiheutuvien vaikeuksien voittamiseksi. Yhteisöjen tuomioistuin on sitä paitsi todennut, että asetuksen 30 artiklaa sovelletaan sillä edellytyksellä, että erityistoimenpiteillä, jotka komission on toteutettava, pyritään helpottamaan siirtymistä kansallisista järjestelmistä yhteiseen markkinajärjestelyyn ja että toimenpiteet ovat tähän tarkoitukseen tarpeellisia (ks. esim. asia C-442/99 P, Cordis v. komissio, tuomio 27.9.2001, Kok. 2001, s. I-6629, 12 kohta).

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei pelkästään korostanut valituksenalaisen tuomion 140 kohdassa, että asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa edeltänyt Italian järjestelmä oli huomattavasti joustavampi kuin yhteisön järjestelmä ja että yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotto oli merkinnyt tuohon kansalliseen järjestelmään sisältyneiden tuontimahdollisuuksien rajoittamista, vaan se myös totesi valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa, että banaanien hankintaa koskevat Camarin vaikeudet olivat välitön seuraus yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotosta, tarkemmin sanoen että kyseinen järjestelmä oli todellisuudessa aiheuttanut sen, että Camarilla mainitun kansallisen järjestelmän mukaan ollutta mahdollisuutta korvata somalialaisten banaanien vähentynyt tarjonta oli objektiivisesti katsoen rajoitettu merkittävällä tavalla.

44 Näin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että Camarille aiheutuneiden hankintavaikeuksien ja asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa edeltäneen Italian järjestelmän yhteisellä markkinajärjestelyllä korvaamisen välillä on ollut syy-yhteys.

45 Komission ja Ranskan hallituksen vastaväitteestä, jonka mukaan asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaiset komission toimenpiteet ovat oikeutettuja vain asianomaisen yrityksen toiminnan jatkumista uhkaavien vaikeuksien yhteydessä, on syytä huomauttaa, että arvioituaan valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa, että Camarille aiheutuneet vaikeudet ovat olleet tässä säännöksessä tarkoitettuja "merkittäviä vaikeuksia", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi perustellusti valituksenalaisen tuomion 150 ja 151 kohdassa, että edellä mainitussa asiassa T. Port annetusta tuomiosta ei voida johtaa yrityksen toiminnan jatkumista uhkaavia vaikeuksia koskevaa vaatimusta.

46 Asiassa, jossa kyseinen tuomio annettiin, yhteisöjen tuomioistuinta nimittäin pyydettiin vastaamaan ennakkoratkaisukysymykseen, jolla pyrittiin selvittämään, onko komissio velvollinen asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan tai 30 artiklan perusteella "sääntelemään kohtuuttomia tilanteita, jotka johtuvat siitä, että kolmansista maista peräisin olevien banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuojat joutuvat vaikeuksiin, jotka uhkaavat niiden toiminnan jatkumista, kun toimijoille myönnetään epätavallisen alhainen tuontikiintiö sellaisten viitevuosien perusteella, jotka on otettava huomion asetuksen [N:o 404/93] 19 artiklan 2 kohdan nojalla" (ks. em. asia T. Port, tuomion 23 ja 26 kohta).

47 Vastatessaan tähän kysymykseen siten, että tällaiseen tilanteeseen sovelletaan asetuksen N:o 404/93 30 artiklaa muttei sen 16 artiklan 3 kohtaa, yhteisöjen tuomioistuin ei millään tavoin poissulkenut sitä, että mainittua 30 artiklaa voitaisiin soveltaa myös muunlaisiin vaikeuksiin, sikäli kuin nämä johtuvat siirtymisestä ennen mainitun asetuksen voimaantuloa voimassa olleista kansallisista järjestelmistä yhteiseen markkinajärjestelyyn.

48 Kaikki muunlaiset tulkinnat olisivat sitä paitsi asetuksen N:o 404/93 30 artiklan sanamuodon ja tämän säännöksen tarkoituksen vastaisia, sellaisena kuin se ilmenee mainitun asetuksen 22. perustelukappaleesta, koska ne eivät millään tavoin edellytä tämän artiklan soveltamisen rajoittamista asianomaisen yrityksen toiminnan jatkumista uhkaaviin vaikeuksiin.

49 Valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi rikkonut asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisen edellytyksiä, on sen vuoksi hylättävä.

50 Näin ollen myöskään vaatimusta asioissa T-79/96 ja T-260/97 nostettujen laiminlyönti- ja kumoamiskanteiden hylkäämisestä perusteettomina ei voida hyväksyä.

51 Vaatimuksesta, jonka mukaan valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin siinä velvoitettiin komissio korvaamaan vahinko, johon Camar vetosi asiassa T-260/97, on todettava, että edellä esitetystä seuraa myös, että komission valitusperuste, jonka mukaan vahingonkorvausvelvollisuuden tuomitseminen perustuu asetuksen N:o 404/93 30 artiklan virheelliseen soveltamiseen, on hylättävä.

52 Valitusperusteesta, jossa neuvosto arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on komission vastuun syntymistä merkitsevään lopputulokseen päätyäkseen nojautunut omaan oikeuskäytäntöönsä, jonka mukaan hallintotoimien yhteydessä mitä tahansa oikeussääntöjen rikkomista on pidettävä sellaisena lainvastaisuutena, joka voi aiheuttaa yhteisön vahingonkorvausvastuun, on syytä muistuttaa, että yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista korvausvastuuta koskevassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä otetaan nimenomaan huomioon säänneltävien tilanteiden monimuotoisuus, lain-

säädännön soveltamis- tai tulkintavaikeudet ja erityisesti riidanalaisen toimen tehneen toimielimen harkintavalta (ks. yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996, Kok. 1996, s. I-1029, 43 kohta ja em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 40 kohta).

53 Lisäksi on syytä muistuttaa, että yhteisön oikeudessa tunnustetaan oikeus korvaukseen silloin, kun kolme edellytystä täyttyy, eli kun rikotun oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, kun rikkominen on riittävän ilmeinen ja kun vahinko, joka on aiheutunut henkilöille, joiden oikeuksia on loukattu, on välittömässä syy-yhteydessä toimeen ryhtynyttä tahoa koskeneen velvoitteen laiminlyöntiin (ks. em. yhdistetyt asiat Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomion 51 kohta ja em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 41 ja 42 kohta).

54 Toisen edellytyksen osalta ratkaiseva peruste yhteisön oikeuden rikkomisen luokittelemiseksi riittävän ilmeiseksi on yhteisön asianomaisen toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen ilmeinen ja vakava ylittäminen (ks. em. yhdistetyt asiat Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomion 55 kohta ja em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 43 kohta). Jos tällä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-5/94, Hedley Lomas, tuomio 23.5.1996, Kok. 1996, s. I-2553, 28 kohta; yhdistetyt asiat C-178/94, C-179/94 ja C-188/94—C-190/94, Dillenkofer ym., tuomio 8.10.1996, Kok. 1996, s. I-4845, 25 kohta; asia C-127/95, Norbrook Laboratories, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1531, 109 kohta; asia C-424/97, Haim, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5123, 38 kohta ja em. asia Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomion 44 kohta).

55 Edellä todetusta seuraa, että määritettäessä, onko kyseessä tällainen rikkominen, ratkaisevana perusteena ei ole se, että asianomainen toimi koskee yksittäistapausta, vaan harkintavalta, joka toimielimellä oli tästä toimesta päättäessään.

56 Tämän vuoksi on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komission vastuu saattoi syntyä jo yksinään 17.7.1997 tehdyn päätöksen lainvastaisuuden vuoksi, ottamatta huomioon komissiolla tästä toimesta päättäessään ollutta harkintavaltaa.

57 On kuitenkin syytä muistuttaa, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut olisivat joltain osin yhteisön oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselman tueksi on esitetty sellaisia muita perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu (ks. asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992, Kok. 1992, s. I-3755, 28 kohta ja asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000, Kok. 2000, s. I-5843, 58 kohta).

58 Valituksenalaisen tuomion 145 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kuten yhteisöjen tuomioistuin oli huomauttanut edellä mainitussa asiassa T. Port annetun tuomion 38 kohdassa, komissiolla on laaja harkintavalta arvioidessaan asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaisten siirtymätoimenpiteiden tarpeellisuutta.

59 Kuten tämän tuomion 18 kohdasta ilmenee, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi lisäksi valituksenalaisen tuomion 149 kohdassa katsomaan toisaalta, että komissio oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että Camar kykeni markkinoiden mukaisesti toimimalla voittamaan ne merkittävät vaikeudet, jotka siirtyminen Italian kansallisesta järjestelmästä yhteisön järjestelmään aiheutti, ja toisaalta, että se, että komissio olisi toteuttanut asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa tarkoitettuja siirtymätoimenpiteitä, olisi ollut ainoa keino, jolla olisi voitu vastata Camarille aiheutuneisiin vaikeuksiin.

60 Se, että komissio on näin ilmeisellä ja vakavalla tavalla sivuuttanut sen harkintavallalle asetetut rajat, merkitsee tämän tuomion 53 ja 54 kohdassa mainituissa oikeustapauksissa tarkoitetuin tavoin riittävän ilmeistä yhteisön oikeuden rikkomista ja on siten omiaan aiheuttamaan yhteisön vastuun syntymisen.

61 Kun yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen korvausvastuun syntymiseksi vaadittavien muiden edellytysten täyttymistä käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kiistetty, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt oikein hyväksyessään asiassa T-260/97 komissioon kohdistetun vahingonkorvausvaatimuksen.

62 Vaatimus valituksenalaisen tuomion kumoamisesta siltä osin kuin siinä velvoitetaan komissio korvaamaan vahinko, johon Camar on tässä asiassa vedonnut, on sen vuoksi hylättävä.

Yleisesti sovellettavan säädöksen antamisesta kieltäytymisestä nostetun kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

63 Komission, neuvoston ja Ranskan hallituksen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti katsonut valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa, että asetus, jonka antamiseen komission väitettiin olevan velvollinen asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan mukaan, olisi koskenut Camaria ja Ticoa erikseen sen vuoksi, että Camar ja Tico olivat Somaliasta peräisin olevien banaanien suurimmat tuojat, ja että asia sen vuoksi koski niitä sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista samoilla markkinoilla toimivista taloudellisista toimijoista.

64 Nämä kolme osapuolta katsovat, että pyydetty toimenpide eli kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuontia koskevan, asetuksen N:o 404/93 18 artiklassa tarkoitetun tariffikiintiön korotus olisi voitu

tehdä ainoastaan yleisesti sovellettavalla abstraktilla säädöksellä, jonka normatiivisuuteen ei yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vaikuta se, että on mahdollista jollakin tarkkuudella määritellä niiden oikeussubjektien lukumäärä, joihin säädöstä sovelletaan tiettynä ajankohtana, tai jopa yksilöidä nämä oikeussubjektit, jos on selvää, että säädöstä sovelletaan sen tarkoituksen mukaisesti siinä objektiivisesti määritellyn oikeudellisen tilanteen tai tosiseikaston perusteella.

65 Ne katsovat myös, että yrityksen nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten tekeminen riippuvaisiksi tämän yrityksen asemasta markkinoilla tekee perustamissopimuksen mukaisten oikeussuojakeinojen käyttömahdollisuuden riippuvaiseksi siitä, miten tuomioistuin arvioi näiden markkinoiden kehittymistä, ja asettaa siten suurimmat yritykset etuoikeutettuun asemaan asiavaltuuden kannalta, mikä on vastoin syrjintäkiellon periaatetta.

66 Neuvosto vetoaa lisäksi siihen, että jos tilanne olisi todella edellyttänyt tariffikiintiön mukauttamista asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti, komission ei olisi ollut pakko antaa uusia tuontimääriä somalialaisten banaanien maahantuojille, joten toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa katsonut, Camar ja Tico eivät välttämättä olisi olleet tahot, jotka olisivat eniten hyötyneet asetuksesta, jonka antamisesta komissio kieltäytyi.

67 Camar ja Tico sekä Italian hallitus vetoavat siihen, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmiä, jotka koskevat sen kumoamisvaatimuksen tutkittavaksi ottamista, joka on nostettu komission kieltäytymisestä ryhtyä asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin, voida riitauttaa muutoksenhakumenettelyssä, koska nämä päätelmät perustuvat näiden yritysten markkina-asemaa koskevista tosiseikoista tehtyihin toteamuksiin.

68 Camar, Tico ja Italian hallitus katsovat toissijaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut oikein asiaa koskevaa yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Tältä osin ne vetoavat erityisesti siihen, että tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyessään komission ei olisi pitänyt päättää pelkästään tariffikiintiön korottamisesta vaan myös täsmällisistä menettelysäännöistä myönnetyn lisämäärän jakamiseksi siten, että varmistettaisiin Camarin ja Ticon hyötyvän niistä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

69 Valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä on syytä korostaa, että vaikka EY 225 artiklasta ja EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklasta seuraa, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin ja että näin ollen ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan tosiseikaston ja arvioimaan sitä, yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa (ks. asia 7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3111, 21 kohta ja asia C-449/99 P, EIP v. Hautem, tuomio 2.10.2001, Kok. 2001, s. I-6733, 44 ja 45 kohta).

70 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio, neuvosto ja Ranskan hallitus eivät riitautakaan sitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamaa tosiseikkaa, että Camar ja Tico ovat olleet Somaliasta peräisin olevien banaanien tärkeimpiä yhteisön maahantuojia, vaan vetoavat siihen, ettei tämä toteamus riitä siihen päätelmään, että asetus, jonka antamista asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan nojalla ne olivat pyytäneet komissiolta, olisi koskenut niitä erikseen.

71 Koska tällä valitusperusteella näin ollen riitautetaan oikeudellinen päätelmä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt kyseisestä tosiseikkoja koskevasta toteamuksesta, valitusperuste on tutkittava.

72 Tätä valitusperustetta tutkittaessa on aluksi syytä huomauttaa, etteivät osapuolet riitauta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa esittämää toteamusta, jonka mukaan komission kieltävä päätös, johon asiassa T-117/98 nostettu kanne kohdistuu, koskee asetuksen antamista ja oikeussubjektit voivat näin ollen vaatia kyseisen päätöksen kumoamista kanneteitse vain, jos ne osoittavat, että kyseinen asetus olisi koskenut niitä suoraan ja erikseen.

73 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yleisesti sovellettava säädös kuten asetus voi koskea luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä erikseen vain, jos se vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella nämä toimijat erottuvat kaikista muista ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (ks. mm. asia C-451/98, Antillean Rice Mills v. neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-8949, 49 kohta ja asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002, Kok. 2002, s. I-6677, 36 kohta).

74 Kuten komissio, neuvosto ja Ranskan hallitus ovat muistuttaneet, se, että on mahdollista jollakin tarkkuudella määritellä niiden oikeussubjektien lukumäärä, joihin toimea sovelletaan, tai jopa yksilöidä nämä oikeussubjektit, ei kuitenkaan mitenkään merkitse sitä, että toimi koskisi näitä oikeussubjekteja erikseen, jos on selvää, kuten esillä olevassa asiassa, että toimea sovelletaan siinä objektiivisesti määritellyn oikeudellisen tilanteen tai tosiseikaston perusteella (ks. mm. em. asia Antillean Rice Mills v. neuvosto, tuomion 52 kohta).

75 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen on todettava, että asetus, joka komission olisi Camarin ja Ticon mukaan pitänyt antaa asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan nojalla saman asetuksen 18 artiklassa tarkoitetun tariffikiintiön mukauttamiseksi vuosina 1997 ja 1998 ilmenneistä poikkeuksellisista tulvista banaanintuotannolle Somaliassa aiheutuneisiin vaikutuksiin vastaamiseksi, ei olisi koskenut Camaria ja Ticoa erikseen.

76 Vaikka nimittäin tällä asetuksella olisi voitu poiketa asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdan mukaisesta jakamisperusteesta tariffikiintiöön mukautetun määrän osalta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-9/95, C-23/95 ja C-156/95, Belgia ja Saksa v. komissio, tuomio 4.2.1997, Kok. 1997, s. I-645, 34 kohta), se olisi koskenut Camaria ja Ticoa sillä objektiivisella perusteella, että ne ovat Somaliasta peräisin olevien banaanien maahantuojia, ainoastaan samalla tavalla kuin kaikkia muita talouden toimijoita, jotka ovat samassa tilanteessa.

77 Mainitun asetuksen ei voida katsoa koskevan Camaria ja Ticoa erikseen sen vuoksi, että ne olisivat Somaliasta peräisin olevien banaanien suurimpina maahantuojina mahdollisesti voineet hyötyä asetuksesta enemmän kuin muut toimijat, koska nimittäin se seikka, että oikeussäännöksellä voi olla erilaisia konkreettisia vaikutuksia niille eri oikeussubjekteille, joihin sitä sovelletaan, ei estä pitämästä sitä lainsäädäntötoimena, jos tämä perustuu objektiivisesti määriteltyyn tilanteeseen (ks. mm. asia 101/76, Koninklijke Scholten Honig v. neuvosto ja komissio, tuomio 5.5.1977, Kok. 1977, s. 797, 24 kohta ja asia C-96/01 P, Galileo ja Galileo International v. neuvosto, määräys 25.4.2002, Kok. 2002, s. I-4025, 41 kohta).

78 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut edellä mainitussa asiassa Unión de Pequeños Agricultores vastaan neuvosto annetun tuomion 44 kohdassa, edellytystä, jonka mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen asetuksesta ainoastaan, jos se koskee häntä erikseen, on tosin tulkittava tehokasta oikeussuojaa koskevan periaatteen valossa ottaen huomioon eri tekijät, joiden perusteella kantaja voidaan yksilöidä.

79 On kuitenkin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa perustanut johtopäätöksensä, jonka mukaan asetus, jonka antamista asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohdan nojalla Camar ja Tico olivat komissiolta pyytäneet, olisi koskenut niitä erikseen, pelkästään siihen seikkaan, että Camar ja Tico olivat Somaliasta peräisin olevien banaanien suurimmat maahantuojat.

80 Näin ollen valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut sellaisen kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, joka koskee kieltäytymistä antaa yleisesti sovellettava säädös, on perusteltu.

81 Tästä seuraa, että valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin siinä hyväksyttiin asiassa T-117/98 nostettu kumoamiskanne 23.4.1998 tehdystä komission päätöksestä, jolla oli hylätty Camarin ja Ticon tekemä asetuksen N:o 404/93 16 artiklan 3 kohtaan perustuva vaatimus, eikä asiassa ole tarpeen tutkia, onko valitusperuste, jonka mukaan yhtä mainitun asetuksen 16 artiklan 3 kohdan soveltamisen edellytyksistä on rikottu, perusteltu.

82 EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi kumotessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa asia on näin.

83 Koska Camar ja Tico eivät ole vedonneet asiassa T-117/98 nostetun kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen osalta mihinkään muuhun kuin mainittuun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hyväksymään seikkaan, tältä osin on riittävää todeta, että tämän tuomion 72—79 kohdasta seuraa, että kyseinen kanne on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

84 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos valitus on perusteeton tai jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti.

85 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Camar ja Tico ovat hävinneet asian T-117/98 ja komissio on vaatinut niiden velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut kyseisessä asiassa.

86 Työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan mukaan, jota työjärjestyksen 118 artiklan mukaan sovelletaan valituksen käsittelyyn, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä. Koska sekä komissio että Camar ja Tico ovat hävinneet asian osaksi, on syytä määrätä, että ne vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan tässä oikeusasteessa.

87 Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan, jota työjärjestyksen 118 artiklan mukaan niin ikään sovelletaan valituksen käsittelyyn, jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Tämän määräyksen mukaan neuvoston, Ranskan tasavallan ja Italian tasavallan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan tässä oikeusasteessa.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-79/96, T-260/97 ja T-117/98, Camar ja Tico vastaan komissio ja neuvosto, 8.6.2000 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä hyväksyttiin asiassa T-117/98 nostettu kumoamiskanne 23.4.1998 tehdystä Euroopan yhteisöjen komission päätöksestä, jolla oli hylätty Camar Srl:n ja Tico Srl:n tekemä banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 16 artiklan 3 kohtaan perustuva vaatimus.**

2) **Muilta osin valitus hylätään.**

3) **Asiassa T-117/98 nostettu kumoamiskanne jätetään tutkimatta.**

4) **Camar Srl ja Tico Srl velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut asiassa T-117/98.**

5) **Asianosaiset ja muut osapuolet vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan tässä oikeusasteessa.**

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
Edward	La Pergola	Jann
Skouris	Macken	Colneric
von Bahr	Cunha Rodrigues	Rosas

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä joulukuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti